

consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/07/minimum-wages-council-and-european-parliament-reach-provisional-agreement-on-new-eu-law/

7. Fair minimum wages: action for decent living conditions in the EU. EU Monitor. 14 September 2022. URL: <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vlllbg9xiuz8?ctx=vh94ercwm6u9>

8. Lynch E. Trade unions on the frontline in the cost-of-living crisis. Social Europe. 07 September 2022. URL: <https://socialeurope.eu/trade-unions-on-the-frontline-in-the-cost-of-living-crisis>

*Гаврилюк Тетяна Вікторівна,
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії, права
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

МІЖ ВЕЛИКИМ ПОКЛИКАННЯМ ТА ВИКЛИКАМИ СЬОГОДЕННЯ (СУЧАСНИЙ СТАН РЕЛІГІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УКРАЇНІ)

Повномасштабна війна в Україні не залишила осторонь і широке поле релігійних організацій та віруючих людей. Для багатьох із них це був суттєвий виклик та сильне випробування, оскільки необхідно було реагувати практичними діями на страждання власного народу дотримуючись, при цьому, заповіді любові та заповіді «Не вбивай», які в тій чи іншій інтерпретації, є ключовими практично в кожній існуючій на сьогодні релігії в Україні.

Майже суголосній реакції релігійних організацій на військову агресію росії проти України передувала кропітка робота з узгодження та синхронізації релігійного життя загалом. Українські дослідники Л.Филипович, А.Колодний, О.Горкуша, В.Титаренко, О.Саган, Є.Харковщенко та інші проводили кропітку дослідницьку роботу з вивчення взаємодії та взаємовпливів соціально-культурної та політичної ситуації українського соціуму та міжконфесійних запитів сьогодення.

Чисельні дослідження доводять наявність в Україні необхідних передумов та правових документів для забезпечення стандартів релігійної свободи. Означене забезпечує і наявність дійсного релігійного плюралізму, тобто реального забезпечення свобод віросповідання та свободи совісті широкій палітрі віруючих та, як наслідок, відсутність на правовому ґрунті

підвалин для конфесійних протистоянь. Водночас, в останні роки надто гострими стали протистояння в межах українського православ'я, які мають швидше політичне ніж конфесійне підґрунтя. Л.Филипович та В.Титаренко ще в 2020 році наголошували на тому, що українське суспільство постійно інформується про деструктивний вплив росії «з використанням структур Московського патріархату в гібридній війні, про загрози національній безпеці України з боку релігійних структур» [4, с. 55-64].

Враховуючи ту обставину, що «трансформаційні процеси у суспільстві детермінують, з одного боку, особливості сприйняття соціальної дійсності, з іншого – специфіку конструювання наративів, основна мета функціонування яких полягає в обґрунтуванні та поясненні певних явищ і подій культурного життя» [1, с. 218], нагальною виявилась необхідність створення нового формату міжконфесійної взаємодії та спілкування.

Такою новою площадкою для взаємодії церков виявилась їхня соціальна діяльність в умовах війни. Круглий стіл «Релігійна свобода в умовах агресії рф проти України: експерти про досвід 2014-2022 років», організований Державною службою України з етнополітики та свободи совісті та проведений 18 березня 2022 року виявив низку важливих положень щодо основних векторів соціальної діяльності церков в сьогоднішній [3]. Зокрема, зауважується, що із близько 37000 наявних в Україні релігійних організацій (майже 100 різних конфесій) майже всі займаються добродійною діяльністю, яка збігається за своїм характером із діяльністю волонтерів. Це вагома допомога постраждалим речами першої необхідності та їжею. Майже всі церкви активно включені в процес допомоги Збройним силам України, активно взаємодіють з органами самоврядування, здійснюють вагому допомогу з евакуацією та розселенням внутрішньо переміщених осіб.

Не залишаються байдужими і закордонні релігійні осередки та громади. Це має важливе значення, оскільки зв'язки з діаспорою, безумовно, «підсилюють спроможність наших церков надавати допомогу населенню в умовах війни. Наприклад, у США Українська Православна Церква (ПЦУ) вже збрала понад \$825 000, з яких з яких 100 тисяч вже перераховано ПЦУ для благодійної діяльності по всій країні. Допомога вже надійшла до Маріуполя, Києва, Харкова й Волині» [3]. Відзначається, також, і благодійницька діяльність єврейських центрів, які надають допомогу українцям «незалежно від віросповідання чи етнічної ідентичності» [3], Міжнародного Товариства Свідомості Крішни, представники якого «роздали 1000 порцій їжі на станціях метро, де люди рятувались від обстрілів та бомбардувань» [3] та інших.

Таким чином, в умовах війни релігійні організації України демонструють практичне втілення заповіді любові до ближнього через їх активну соціальну діяльність. Зокрема, вони «активно включилися в доставку гуманітарної допомоги, вивезення людей із територій воєнних дій, окупованих міст і селищ» [3], створили «регіональні штаби допомоги, гарячі лінії; молитовні будинки перетворилися на місця тимчасового проживання переселенців. Родини віруючих беруть до себе переселенців, надають житло та їжу, демонструючи невидану солідарність. Велика допомога релігійних організацій у переправленні людей до безпечних місць за кордоном. Незважаючи на те, що відсутні міжконфесійні координаційні центри з надання допомоги, усі Церкви допомагають одна одній, ніхто не ділить постраждалих за конфесійною ознакою. Молитва і соціальна активність в часи війни надзвичайно вирости, всюди моляться за мир і перемогу в Україні» [3].

Безумовно, за таких обставин відбувається потужне переосмислення віруючим не лише своєї релігійної та національної ідентичності, але і свого ставлення до Іншого. Під дією життєвих обставин здійснюється аксіологічне переосмислення із миттєвим його практичним втіленням. Відбувається на рівні взаємодії суспільної свідомості звуження меж релігійної ідентичності з акцентом на відмінності та розширення меж національної ідентичності віруючого з акцентом на єдності. Можемо стверджувати, що в умовах війни принцип «відкритості» віруючого, який так потужно розвивавало християнське богослов'я кінця 20 століття, природньо втілюється через «вихід за свої межі» та «зустріч з Іншим» у протистоянні спільному ворогові [2].

Список використаних джерел

1. Безпека, релігія, церква в сучасному суспільстві. Монографія. Вінниця 2021. Видавництво ФОП Кушнір Ю.В. 2021. – 352 с.
2. Гаврилук Т. Протестантська антропология: між секулярністю та постсекулярністю. Релігієзнавство в різноманітті його проблем і активності їх вирішення. Українське релігієзнавство, № 74 – 75, 2015. С. 83–90.
3. Релігійна свобода в умовах агресії рф проти України: експерти про досвід 2014 – 2022 років. Державна служба України з етнополітики та свободи совісті. <https://dessa.gov.ua/roundtable-18-march-2022/>
4. Титаренко В., Филипович Л. Проблемні аспекти міжконфесійних та державно-конфесійних відносин у сучасній суспільно-політичній ситуації в Україні. Релігійна свобода, 2020. № 24, с. 55 – 64.